

2023_Anul Aurel C. POPOVICI (XXXVIII):

Popor părăsit, apăsător, disprețuit, cu jugul iobăgiei de gât?

- ne-am ridicat de la opincă la demnitatea de domni! - Liberalismul absolutist?

tribunism
1814 1897
Ferenc Aurél Emánuel Pulszky

Replica junimii academice române
Greșesc cei ce consideră Replica un lucru neînsemnat sau vorbe goale!
Scrierile lor sunt făcute cu multă grijă și pricepere. Este în ele , sistem, consecvență, știință, calcul și chiar spirit!

șagunism

Cu deosebire știu arta machiavelismului!
a știrbi reputația politică a Ungariei în fața Europei, de a stârni antipatia și ura față de maghiari,...?

nici un prelat, nici o autoritate civilă și în afară de Tribuna, nici o altă foaie nu a aprobat acest pas!

Aurel C. Popovici

toți ne-am ridicat de la opincă la demnitatea de domni, am fost un popor părăsit, apăsător, disprețuit...

Liberalismul absolutist?
Replica este demnă, fără patimă și bazată pe fapte autentice!

TRIBUNA 1884

Anul tribunistului Aurel. C. Popovici

Odată cu difuzarea și distribuția Replicii, s-a constatat și impactul mediatic, prezentat de dr. Vasile Crișan în lucrarea sa: « (...) în primul val mediatic furia și acuzele erau mai vizibil prezente decât analiza de fond a conținutului Replicii. Pesti Hirlat din 12 august 1892 erau printre primele ziare maghiare care se ocupau de Replică, subliniind caracterul nociv al scrierii: „**Greșesc cei ce consideră Replica un lucru neînsemnat sau vorbe goale** - consideră ziarul kossuthist al „bătrânului conspirator” Francisc Pulszky (n.r.: om politic, arheolog și colecționar de artă maghiar, membru al Academiei Maghiare de Științe). **Scrierile lor sunt făcute cu multă grijă și pricepere. Este în ele sistem, consecvență, știință, calcul și chiar spirit.** Aceste scrieri, cu multă conștiinciozitate înaintază spre un scop, iar cei ce le scriu și le redactează cunosc bine nu numai meșteșugul scrisului, ci și natura propagandei politice, ba chiar și dreptul. **Cu deosebire știu arta machiavelismului.**

Ei înțeleg ce trebuie lăsat sub tăcere sau prezentat ca lucru neesențial, chiar și mai bine știu cum trebuie să fie ocultată trădarea de patrie fără ca ea să apară pe hârtie și procurorul să poată spune asta este”. Continuând comentariile asupra Replicii, ziarul este de părere că scopul ei este acela de **a știrbi reputația politică a Ungariei în fața Europei, de a stârni antipatia și ura față de maghiari**, „să dovedească că suntem o nație barbară și subterfluă în mijlocul Europei”.

Cât privește conținutul propriu zis al *Replicii*, editorialistul subliniază că documentul „ar fi un fel de Răspuns la Memorandumul tinerimii universitare maghiare, dar acest răspuns este abia un mic

capitol al cărții, abia câteva foi dintr-însa. **Și în aceste pagini fâlfâie focul urei. În ele arde temperamentul omului, care ține deja mâna pe pumnal și așteaptă numai timpul potrivit ca să lovească**". Cam acesta era tonul ziarelor naționaliste maghiare referitor la *Replică*.

Prezentarea din unghi a conținutului *Replicii*, fără o analiză serioasă de conținut, a creat în sânul opiniei publice maghiare un curent de opinie total nefavorabil receptării lucide a afirmațiilor cărții. Cu atât mai mult cu cât lucrarea a fost vândută pe întreg teritoriul țării, iar deținătorii ei anchetați. Considerând că nu este permis a lăsa să se comită nepedepsită o vădită trădare de patrie, tinerimea universitară maghiră era îndemnată să pună mâna pe condei și să combată în fața Europei afirmațiile *Replicii*, iar organele statului să ia măsurile convenite pentru a stopa propaganda română care „a ajuns la acel punct, unde activitatea ei se mărginește cu actul de less-majestate”. *Nemzet* își informa cititorii că *Replica* a fost făurită în atelierul Ligii Culturale pe baza materialului adunat de Aurel C. Popovici din Graz. Studenții români din Ungaria nu aveau știință despre *Replică*, iar cei din Cluj se pregăteau să o dezavueze. Informațiile apar în numărul din 29 august (n) al acestui ziar. *Pester Lloyd*, *Egetertes*, *Budapesti Hirlap* sunt și ele de aceeași părere: iredențiștii din „Liga Culturală” împreună cu agitatorii de la Tribuna, cu Aurel C. Popovici din Graz sunt vinovații pentru mișcarea *Memorandumului* și a *Replicii*. Ideile acestea apar și într-o broșură - pamflet apărută la Cluj, la scurt timp după difuzarea *Replicii*, în a doua jumătate a anului 1892. Pamfletul era intitulat „*Protest contra Replicii editate în numele tinerimei universitare române*”. Avea 47 pagini și era semnat de Ioan Rațiu, student la Universitatea din Cluj și Moldován István, fiul profesorului Moldován Gergely. Pamfletul căuta să acrediteze ideile susținute de mass-media și cercurile oficiale maghiare despre *Replică* și *Memorandum*. Astfel, *Replica* nu a fost făcută cu știrea și asentimentul studenților români din Cluj. Cât privește *Memorandumul*, „politicieni de cea mai joasă speță, care n-au nici o trecere înaintea românilor au îndrăznit să ducă rușinosul *Memorand* la Viena, cu toate că **nici un prelat, nici o autoritate civilă și în afară de Tribuna, nici o altă foaie nu a aprobat acest pas**”. Scopul *Replicii* - susțin autorii pamfletului - a fost să despartă pe vecie studenții români de tinerimea maghiară pentru care nu aveau motive a nutri o asemenea ură deoarece românii din Transilvania și Ungaria nu au avut inteligență deloc, „**toți ne-am ridicat de la opincă la demnitatea de domni, am fost un popor părăsit, apăsat, disprețuit, cu jugul iobăgiei de gât**”. În scurt timp, însă, grație nobleței, răbdării și iubirii maghiarilor am devenit domni, un popor ridicat”. Ideile erau luate din arsenalul lui Moldován Gergely, căruia, de altfel, îi și aparținea, așa după cum dovedește declarația unuia dintre semnatari, Ioan Rațiu, în fața martorilor, autenticată la un cabinet notarial din Cluj.

Reacțiile societății civile ungurești față de *Replică* s-au dovedit mai degrabă stângace și incoerente. Campania de presă combătea documentul fără să-i analizeze conținutul și să dovedească neconsistența sutelor de exemple, mărginindu-se la etichetarea autorilor drept trădători de patrie. Protestul de la Cluj a fost demascat drept înscenare a aceluiași Moldován Gergely, autorul scrierii de răspuns la Memoriul studenților români din 1891. (...) Cu totul altele erau opiniile naționalităților asuprite din Ungaria față de *Replică* în care își găseau evocate propriile nemulțumiri.

Navodnie Noviny din Turciansky-Sv.Martin, organul național al slovacilor, în numărul din august (n) anunța astfel *Replica*: „Demult nu a apărut o scriere național-politică, atât de importantă; demult nu a luminat pentru Europa într-o lumină atât de clară stările de lucruri din Ungaria și Transilvania. Căci ceea ce noi scriem pentru noi, trebuie să citim tot noi singuri, lumea cealaltă nu se interesează nici de drepturile, nici de nedreptățile noastre, nici de vaietele noastre. Aici, **cu mare putere se arată**

nedreptatea ce ni se face nouă și soților noștri de suferință și se scoate la lumină minciuna de douăzeci și cinci de ani despre egala îndreptățire a naționalităților din Ungaria.

Ziarul polonez din Lwow, *Dziennik Polski* publică la rândul său un ciclu de articole intitulat „**Liberalismul absolutist**” în care comentează elogios *Replica*. Printre altele compară Răspunsul maghiarilor la Memoriul bucureștean cu *Replica*, remarcând că maghiarii abuzează de propria libertate pentru a deznaționaliza alte popoare. „Răspunsul maghiar este scris nervos, **Replica este demnă, fără patimă și bazată pe fapte autentice**. Netăgăduit, *Replica* este scrisă cu multă competență, știință și pricepere politică. Se vede că românii nu luptă numai pentru sine ci și pentru libertatea tuturor popoarelor nemaghiare. Ungurii au ajuns astăzi satrapi care violentează cele mai sfinte drepturi și sunt atât de preocupați încât nu mai au nici un simț, nu numai pentru vocea dreptății dar nici pentru preceptele minții sănătoase. **Acești admiratori ai libertății se apropie tot mai mult de descendenții hunilor**”. Aceste constatări le făcea un ziar care spune clar că nu manifestă nici o simpatie pentru români dar trebuie să constate că „**scrierea junimii române este întemeiată pe atâtea documente irecuzabile și adevărate, încât merită cu atât mai vârtos crezământ**, cu cât ea nu este decât o fidelă icoană a aceluiași lucruri pe care le expunea maturul, pașnicul și prudentul nostru D.Stanislav Smolka despre soarta slovacilor”. Și studenții croați din Viena, prin Dr. Th. Koesel, apreciază conținutul foarte interesant al *Replicei*, compoziția clară și precisă, dispunerea bine aleasă a materialului faptic precum și tonul demn. Considerând *Replica* un adevărat succes îi felicită în mod cordial pe autorii ei. În același ton sunt și aprecierile unor ziare vieneze dintre care se detașează ziarul *Deutsches Volksblatt*. **Efectul produs de Replica în afara frontierelor Austro-Ungariei a fost considerabil**. El se prelungește pe parcursul celei de a doua jumătăți a anului 1892 și pe tot parcursul celui următor, datorită persecuțiilor la care au recurs autoritățile statului maghiar împotriva autorului principal al *Replicei* - Aurel C. Popovici. Prin *Replică* și prin ecurile procesului *Replicei* chestiunea naționalităților nemaghiare din Ungaria era definitiv pusă înaintea opiniei publice europene. (...) Această resuscitare a problemei naționalităților din Ungaria în fața Europei, din ce în ce mai atentă la vocile românilor din monarhie, nu i-a putut fi iertată lui Aurel C. Popovici. Vestea că autorii *Memorandumului* și ai *Replicei* vor fi aduși în fața justiției maghiare s-a răspândit cu repeziciune în mediile politice și studentești din Europa».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/popor-parasit-apasat-dispretuit-cu-jugul-iobagiei-de-gat-ne-am-ridicat-de-la-opinca-la-demnitatea-de-domni-liberalismul-absolutist-171937.html>

În: *Tribuna*, 17 septembrie 2023